Mierkevers aan de westrand van Brussel (Coleoptera: Cleridae)

Willy Troukens

Abstract. Cleridae at the westside of Brussels town (Coleoptera)
During the past few years four species of Cleridae were observed at the westside of Brussels town: *Tillus elongatus* (Linnaeus), *Thanasimus formicarius* (Linnaeus), *Clerus mutillarius* Fabricius and *Korynetes caeruleus* (Degeer). There are only two other known records of *C. mutillarius* from Belgium.

Résumé. Cleridae dans la zone occidentale de Bruxelles (Coleoptera)
Les dernières années quatre espèces de Cleridae furent observées dans la zone occidentale de Bruxelles: *Tillus elongatus* (Linnaeus), *Thanasimus formicarius* (Linnaeus), *Clerus mutillarius* Fabricius et *Korynetes caeruleus* (Degeer). Il s'agit de la troisième mention de *C. mutillarius* pour la faune belge.

Key words: Belgium – faunistics – *Tillus elongatus* – *Thanasimus formicarius* – *Clerus mutillarius* – *Korynetes caeruleus* – Cleridae.

Troukens, W.: Van Souststraat 502, B-1070 Anderlecht.

Mierkevers (Cleridae) hebben me altijd geboeid wegens hun bonte kleuren. In België kunnen minstens 12 soorten aangetroffen worden, maar wereldwijd kent men er meer dan 3000 (Chinery 1988: 270). Zowel de imago's als de larven leven in oude loof- en naaldbomen waar ze jacht maken op houtbewonende keverlarven of andere insecten (Lyneborg 1977: 112).

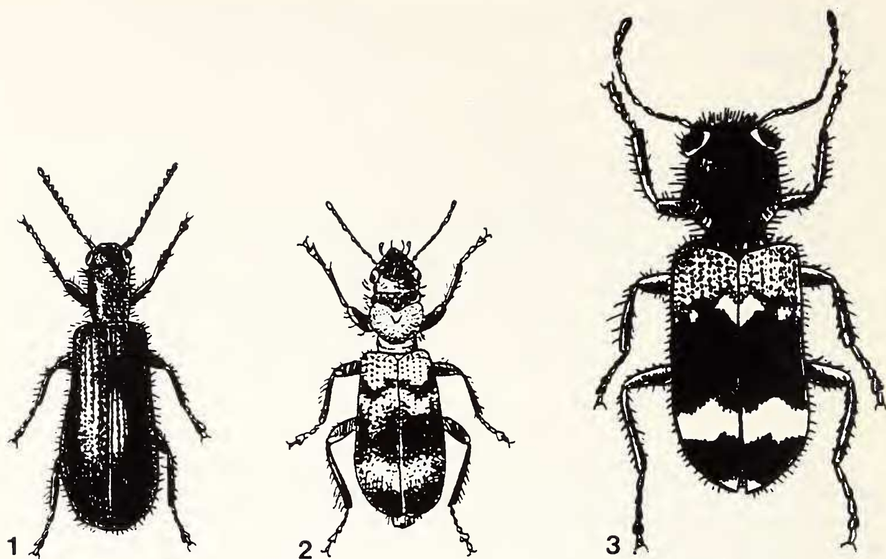
Aan de westrand van Brussel zijn mierkevers eerder een toevallige verschijning. Sinds 1970 heb ik in Dilbeek (Brabant) geregeld de lichte broekbossen uitgekamd, stammen met losse schors onderzocht en aan bosranden de bloeiende bramen en schermbloemen afgespeurd. Maar doelgericht zoeken heeft me noot één mierkever opgeleverd. Toch kon ik in de loop der jaren in mijn streek 4 soorten ontdekken. Elke vondst was een kwestie van puur geluk. Ziehier een overzichtje.

Tillus elongatus (Linnaeus) (fig. 1). Tijdens een lichtvangst te Dilbeek werd op 11.VII.1983 één ♂ aangelokt door een 160 W MLL. Dit bleef tot nu toe mijn enige waarneming van deze soort. De mannetjes van deze slanke mierkevber zijn egaal zwart, terwijl de vrouwtjes te herkennen zijn aan hun rode helsschild.

T. elongatus zou niet zeldzaam zijn op oude beuken, op eikenhout en hij zou ook wel te vinden zijn op wilg (Van Antwerpen 1957: 102). Hij is ook op vele plaatsen niet zeldzaam in oude woningen (Keer 1930: 452). Dit verklaart meteen zijn Nederlandse naam: huismierkever. Zowel de larven als de imago's maken jacht op houtkeverlarven (Anobiidae), meer bepaald op het doodskloppertje (*Anobium punctatum* Degeer) en op boktorlarven (Cerambycidae) van het genus *Pogonocherus* (Lyneborg 1977: 112).

Thanasimus formicarius (Linnaeus) (fig. 2). Van de mierenkever zijn hier vrij recent drie exemplaren gevangen, waarvan één zich bevindt in de collectie van Aubin De Turck. De gegevens zijn:

- Anderlecht (Brabant), 19.IV.1987, 1 ex. tijdens een barslechte dag gevonden op een huisgevel langs een drukke invalsweg..
- Dilbeek (Brabant), 4.V.1988, 1 ex..
- Sint-Martens-Bodegem, 20.V.1986, 1 ex. op een schermbloem bij een bronbosje (leg. A. De Turck).

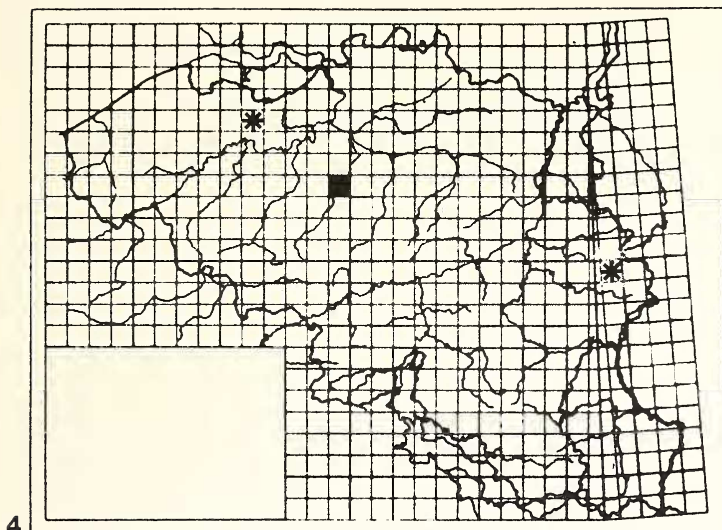
Figuren 1–3. Cleridae aan de westrand van Brussel. 1.– *Tillus elongatus* (Linnaeus); 2.– *Thanasimus formicarius* (Linnaeus); 3.– *Clerus mutillarius* Fabricius.

T. formicarius is een vrij algemene soort in naaldbossen (Lyneborg 1977: 113). De kevers zouden vooral actief zijn in mei, lopend in de zonneschijn op gevelde stammen. Zowel de imago's als de larven leven van schorskevers (Scolytidae), o.a. de dennenscheerder (Blastophagus piniperda Linnaeus) (Keer 1930: 455). Vóór 1986 en na 1988 zijn me in de streek rond Brussel geen vondsten bekend. Gold het een tijdelijke, toevallig ontstane populatie?

Clerus mutillarius Fabricius (fig. 3). Deze mierkever lijkt enigszins op een krachtig gebouwde *T. formicarius*. Van deze laatste is het halsschild echter rood, bij *C. mutillarius* zwart. In de voormiddag van 6.V.1998 ontdekte ik in een rustige woonstraat, nabij het Geriefsbosje te Anderlecht, een vers exemplaar op een huisgevel. Ondanks ijverig speuren bleef het bij dit ene dier.

In België is C. mutillarius een grote zeldzaamheid: er zijn slechts 2 andere vangsten bekend (fig. 4). In de collecties van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen te Brussel bevindt zich een exemplaar met als enige vermelding "Malmedy" (Liège); vermoedelijk een vangst uit de vorige eeuw. Het andere exemplaar werd gevonden te Oostakker (Oost-Vlaanderen) op 3.V.1968 (leg. P. Mees). In Nederland is de soort één keer waargenomen te Leiden (Keer 1930: 454). Blijkbaar ging het om een adventief exemplaar want er wordt vlug aan toe gevoegd "wellicht op timmerhout". *C. mutillarius* komt vooral in Zuid-Europa voor. In Frankrijk reikt zijn areaal tot aan de zuidrand van Parijs (Aubert 1971: 44).

Deze mierkever is gebonden aan grote eikenbossen. De imago's jagen in mei en juni op houtvretende insecten, vooral op de boorkever (*Bostrychus capucinus* Linnaeus) (Lyneborg 1977: 113).

Figuur 4. Verspreiding van *Clerus mutillarius* Fabricius in België.
* vondsten vóór 1970.
▤ vondst in 1998.

Figuur 5. *Korynetes caeruleus* (Degeer).

Korynetes caeruleus (Degeer) (fig. 5). Dit mierkevertje valt met zijn staalblauwe kleur minder op dan andere Cleridae. Op 17.V.1993 vond ik te Dilbeek een exemplaar op de ruit van een abri van een bushalte, gelegen tussen een park en een beukenbos. Het bleef tot nu toe mijn enige vangst van deze soort.

K. caeruleus zou in onze streken algemeen voorkomen. Hij geeft waarschijnlijk de voorkeur aan naaldhout maar hij is ook te vinden in timmerhout van woningen en op bloemen (Harde & Severa 1982: 154).

Referenties

Auber, L., 1971. *Atlas des Coléoptères de France, Belgique, Suisse. Tome II.* — Ed. N. Boubée & Cie, Paris.
Chinery, M., 1988. *Nieuwe Insektengids.* — Tirion, Baarn.
Harde, K. W. & Severa, F., 1982. *Thieme's kevergids.* — W. J. Thieme & Cie, Zutphen.
Keer, P. M., 1930. *Calwer keverboek.* — W. J. Thieme & Cie, Zutphen.
Lyneborg, L., 1977. *Kevers in kleur.* — Mousault's Uitgeverij BV, Baarn.
Van Antwerpen, C., 1957. *Kevers.* — N.V. Uitgeverij Littera Scripta Manet, Joppe.